

До: ПРОЛЕС ИНЖЕНЕРИНГ ЕООД

На вниманието на: г-н Антоний Стефанов, Изпълнителен директор и ръководител на екипа

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 - 2023 г.“ Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

1303 - гр. София; ул. „Пиротска“ 64; тел.: 986 70 02; факс: 986 67 81; e-mail: info@proles.bg ISO 9001-2008 Certified Company

Относно: обществено обсъждане ПУ НП Пирин, част 4 и 5, Разлог, 28.01.2015г.

24/01/2015

Уважаеми г-н Стефанов,

В рамките на разменена с Вас кореспонденция на 23.1.2015 г останахме с убеждението, че до момента не са постъпвали при Вас конкретни становища, виждания и препоръки за промени към досега представените от Вас доклади и становища, разработени от Вашия екип и ангажираните от Вас външни експертни лица. Намираме за неприемливо етикетирането на уважавани от професионалната общност лица и организации, които са доказали своята безкористна работа в обществена полза с резултати вече над 17 години. Аз лично имам зад гърба си опита на първия и единствен значим български туроператор за туризъм в планините на България, който създадох преди цели 25 години и който е признат от най-добрите световни пътеводители и от професионалната общност във Франция, Германия, САЩ, Великобритания, Испания, Холандия, Австрия, Япония, Австралия и не само.

В този смисъл и като участник в експертния екип, работил по сега действащия ПУ 2004, не мога да се съглася нито с внушението, че някой е специално платен с пари на швейцарските данъкоплатци, за да не мине един или друг проект - в случая този за ПУ на Пирин, нито със самочувствието, че всичко, което сте ни предложили за прочит, е перфектното решение, което в най-голяма степен защитава обществения интерес и е в унисон с климатичните промени, които наблюдаваме, световните тенденции за щадящо отношение към природата и развитие на устойчиви модели на туризъм, и като цяло добрите сценарии за туризъм и ски в България.

Целта на това писмено становище не е само да отбележим слабости, но и да насърчим решения и да дадем идеи какво още може да се направи, да бъдем конструктивни.

1. В част 1.3. и по-напред в проекта за ПУ е записана, и ние я приветстваме, препоръката (всеки един план е първо една препоръка и същевременно установява една законова рамка от възможности), да се създаде биосферен резерват в Пирин планина. Водени от критериите на ЮНЕСКО, считаме, че това ще подобри защитата на територията попадаща днес в националния парк, но не само. Считаме идеята за добра, доколкото в границите на един голям нов биосферен резерват тук би следвало да влезе и територията и на Среден и Южен Пирин и тяхното продължение планината Славянка. Това би повишило многократно туристопотока в общините Гоце Делчев, Хаджидимово и Сандански, и същевременно ще обедини иначе откъснатите една от друга сега

защитени територии с висок статут на защита каквито са НП Пирин, резерват "Ореляк" и резерват "Алиботуш". Последните ще се превърнат в ядрото на един голям биосферен резерват, който покрива това, което исторически се нарича Пирински край. Защото населението тук се идентифицира с Пирин планина. Това би било и в подкрепа на **„интегралния процес на управление на Националния парк и прилежащите му територии“** - уводна част 0.3.1

2. Вярваме няма да отречете, че има доста бели петна в набелязаните проблеми със собствеността на територията на парка. Например изобщо не се говори за **незаконно строителство**, нещо, с което и като фактология, и като термин се съгласи дори и Министерски съвет. Разбираемо е, всяко незаконно строителство на територията на парка следва да бъде премахнато и по сега действащите закони не подлежи на узаконяване. Разбира се, включването на такива констатации определено не биха били в полза на концесионера „Юлен“ АД, на самото управление на НП Пирин и инстанциите в МОСВ.
3. По част 1.4. считаме, че е наложително да се изясни **собствеността върху съоръженията**, построени в ски зона Банско до момента. Изхождайки от буквата и духа на закона всяко ново съоръжение, разположено върху територия изключителна държавна собственост, независимо от изтичането на каквито и да е било давностни срокове следва да се обяви за изключителна държавна собственост с всички последици от неговото опериране. Създаването на паспорт и описанието на статута на всяко такова съоръжение би способствало държавата да упражни своите права и да гарантира обществен интерес. Вече в ролята си на собственик тя би могла да реши да го запази и управлява сама или да възложи по законния ред на частен оператор неговото стопанисване и управление.
4. В част 1.6.2. **Стратегии, планове и програми за регионално, областно и общинско развитие** с отношение към управлението на НП "Пирин" считаме, че следва да се включват само такива, които са одобрени по съответните процедури за екологична оценка, ОВОС или оценка за съвместимост. Стратегии, планове и програми, които са несъвместими със статута на национален парк, не би трябвало да се взимат предвид при плана за управление. Такива са разработваните общински ОУП на Банско и Разлог, които се конкурират с нормите на специализиран закон като ЗЗТ.
5. В част 1.7.3 **Оценка на съществуващите зони и режими** считаме за невярно твърдението *"Туризмът се идентифицира само от ски-спорт - зимен туризъм. Не са планирани в тази зона площи от всички подходи на НП, като не е спазен основен устройствен принцип на зонироване, за разсредоточаване на туристическото натоварване и равнопоставеност на общините"*. Това, че сегашната зона за туризъм се ограничава до терена около ски зоните не означава, че не може да се развива туризъм в другите зони на парка. План 2004 г. предвиждаше именно действия по разсредоточаване, но ДНП се ограничи до основния подстъп към планината - ски-зона Банско и Добринище.
6. Не е приемливо пак там 1.7.3 и предложението *"Всички регламентирани туристически маршрути, основни хижи и обекти, обслужващи туристите (поляни...) трябва да се включат с прилежащи площи в зона за туризъм"*. Туристически маршрути може и трябва да има във всички зони на парка, включително в резерватната зона, но това не трябва да отваря вратата за разпростиране на зоната с всичко, което това позволява.
Не сме съгласни и с твърдението "Посочва се площ на "Зона за туризъм" 895.1 ха. Размерът ѝ е некоректно определен и противоречи на целите на управление съгласно ЗЗТ - чл.18 (2) т.3 и т. 4. Това е твърдение, което не е подкрепено с доказателства. В ЗЗТ изрично е записано, че националните паркове се управляват с цел: на първо място

поддържане на екосистемите и дивата природа, на второ - опазване на биологичното разнообразие, на трето - предоставяне на възможности за научни, образователни и рекреационни дейности и чак на четвърто - развитие на туризъм, екологосъобразен поминък и други дейности, съобразени с целите по т.1 - 3.

7. В част 1.7.3.3 **Оценка на изпълнението на режимите** не сме съгласни с твърдението "Общата оценка е за спазване на режимите на цялата територия, включени в отговорностите на ДНП Пирин". Имаме достатъчно информация за нарушения на територията на парка, като особено сериозни са незаконното строителство, браконьерството, неконтролираната паша на добитък до туристическите маршрути и в чувствителните зони и придвижването с моторни шейни. Считаме, че трябва много по-сериозно да се анализират нарушенията в парка, причините и евентуалните решения.
8. Видно от констатациите в част 1.22 - „Социална и икономическа оценка“ и в частност в 1.22.5 „Формулиране на основни и специфични проблеми на територията“ следва да се изготви SWOT анализ на туристическото развитие на НП Пирин и в частност на Банско като туристическа и ски дестинация, като се обърне внимание на всички видове туризъм, които се развиват в момента или имат бъдещ потенциал. Без тази аналитична картина всякакви препоръки и изводи биха граничили с фантазията. Следва да се вземат под внимание и климатичните промени и пазарните тенденции и като цяло и другите физико-географски фактори като височина и експозиция на склоновете и други характеристики на ски зона Банско. Този анализ трябва да ни даде аналитичната картина, без която всякаква подкрепа на инвестиционни намерения и препоръки за развитие биха граничили с фантазията и биха поставили под угроза реалните перспективи за развитие на туризъм на територията на парк Пирин.

В част 2 главните цели са коректно дадени, но някои от **второстепенните цели** откровено не кореспондират със ЗЗТ и ЗБР. Такива са:

Втора второстепенна цел. Сред дейностите на с. 333, подкрепящи природосъобразния туризъм, са посочени „създаване на по-добри възможности ... за пързалане с моторни шейни, хели ски и други ... в съответствие с инвестиционните намерения на общините Разлог, Банско, Симитли и концесионера Юлен“. Малко по-горе неправилно е свързана дейността рекреация с опазването на човешкото здраве.

Четвърта второстепенна цел - допуска се дърводобив в един национален парк за нуждите на ... местното население и дребния бизнес???

Седма второстепенна цел с. 335 - изпълнение на ангажиментите, свързани с Обекта на световното наследство /ОСН/ и други международни документи. В доклада на КСН от 2011 г. ясно е посочено, че не може да се толерират никакви нови инвестиционни намерения на общините Банско и Разлог, които противоречат на статута и приоритетите, свързани с опазването на ОСН,

В ограниченията с. 335 част 2.2.1. при **тенденции от антропогенен характер**, определено са спестили установеното и от Министерски съвет „незаконно строителство“, извършено извън територията и рамките на концесионния договор, а има и други **обекти на незаконното строителство** като например разширението на заслон Тевно езеро /удвоен капацитет, не че не ни харесва визията/, за което никъде и никой не говори в оценките за изпълнението на Проект 04 и Проект 2014; избягнато е и посочването на „**вносянето на химикали в почвите** с производството на изкуствен сняг от оръдията“ което по същество е изменило техния химически/почвен състав и води и до развитието върху пистите на чужда за Пирин растителност, което отново е свързано с антропогенна дейност.

Част 2.4 Потенциални възможности на парка

Налице е изкривено тълкуване на предпоставките за едно интегрирано развитие на тази защитена територия в контекста на секторни стратегии и документи на общинско и национално ниво и международни ангажименти, какъвто е този в качеството на Пирин като ОСН. Посочва се, че *План 04 с неговите рестрикции е лишил практически местното население от възможности да се възползва от парка пълноценно и същевременно сам е способствал за негативните явления на територията на парка и негативното социално-икономическо развитие на град/център Банско към един вид спорт - скиите. Статутът на парка като ОСН е бил попречил за балансираното развитие!* Не можем да приемем тази „присъда“ върху най-добрата световна практика в опазване на световно значимо наследство. Ако има изкривяване, това е защото е налице пълен разрыв между дейността на ДНП и Център Банско и предпочитания от тях монополист в зоната - Юлен АД от една страна и останалите общини и местното население от друга. Последните достигнаха до пълна маргинализация. Не бяха изпълнени предписанията за нови туристически зони и подходи в Пирин и цялото обществено внимание изкуствено беше фокусирано върху амбициите на Ски-зона Банско и концесията, както и върху многобройните правни и битови проблеми, които нейното експлозивно развитие роди.

Много е важно да се посочи, че слабостите тук са свързани и с кадровата политика в НП Пирин, както и с липсата на всякаква инициатива от страна на ДНП, насочена към местните хора, създаване у тях на предприемаческа култура, съвременни разбирания за туризъм извън скиите. Записаното в доклада звучи като оценка за работата на ДНП и показва пълно непознаване и незаинтересованост на възможностите за алтернативни поминъци и как те да се развият в периферията на парка и на самата му територия. Нищо не е пречело да се работи по едно разсредоточаване на туристическите потоци, за създаване на марка „произведено в Пирин“, идеята за която не принадлежи на авторите на План 14. В този смисъл тази глава и съдържащите се в нея оценки следва да се преработят.

Част 3 - Норми, режими, условия и препоръки за осъществяване на дейностите

В част 3.1 считаме, че промените в зонирването на парка не са аргументирани и излизат извън предписанията на заданието и закона. Създадени за изкуствено нови зони, които по-същество разширяват в пъти обхвата на зоната за туризъм в района за ски-зоната над Банско. Новите „зони за туризъм“, „зони за сгради и съоръжения“ и „буферна зона“ не дават възможност да се изпълнят целите на ЗЗТ. **Зонирването в действащия план за управление според нас дава по-малко възможности за интерпретации и е по-добро.** Липсват данни за териториалния обхват на някои от зоните, .

Предложението за създаване на множество зони като „специална буферна зона“ с неопределени граници и „зона за туризъм“ и накрая и „зона за хижите, администрация“ отваря врата, под благовидния предлог за природосъобразен туризъм, да се извършва всякакво досега нерегламентирано строителство и респективно да се легализира със задна дата вече извършеното такова. Опазването и възстановяването на местообитанията е несъвместимо - за всички е ясно, с ползването на територията за летен и преди всичко за зимен туризъм. Границите на тази зона са оставени на добрата воля на концесионера. Зоната за туризъм дори не е определена като площ и вероятно също ще расте за сметка на парка. Тя по същество е в основата на идеята за разсредоточаване, но допуска пълно съобразяване с инициативи и инвестиционни намерения и промени в ОУП на общините. Отива се към едно безсмислено и безконтролно разширяване на възможностите за въздействие върху територия на парка, като се допуска покрай основни пътеки в парка да се нароят съоръжения и други / с. 360/

В част 3.2. предложените режими не съответстват на чл. 21 от Закона за защитените територии.

- Не може да има съмнение относно смисъла на забраната на чл. 21, т. 1 за ново строителство на сгради, пътища, спортни и други съоръжения.

- Считаме, че от туристическа гледна точка е недопустимо да се разреши дърводобив в Националния парк.

- Възстановителните и поддържащи дейности в горите трябва да се сведат единствено до дейности, които имат пряко отношение към запазване на естествените процеси в горите. **Изказът в част 3.2 досежно режимите, произтичащи от различни закони, позволява изкривяване на замисъла и тълкуване.** Не се разбира дали тези режими винаги са забранителни, или има и разрешителни такива. Да се прегледа.

По сега действащия ЗЗТ общата норма гласи, че строителството на територията на националните паркове е забранено. Особено неясна е формулировката на част. 3.2.2.2 **1)Забрана за увреждане, преместване на обекти и съоръжения от административната, туристическа и информационна инфраструктура;** Режимът в част 3.2.3 предложението т. 6/ и 7/ следва да се преработи. По отношение на ските ограниченията следва да отпаднат изцяло, защото не почиват на реалностите, и освен това поддържаеме, че не следва да не се поддържа и насърчава никаква зимна маркировка. Движението през зимата се извършва при спазване на нормите за движение в лавиноопасни терени, а не по трасирани пътеки. Колкото до катеренето, следва да се разширят обектите в които то е позволено, макар и сезонно. Реално велосипедизъм и конен спорт на територията на парка са много малко възможни и не представляват заплаха. По отношение на т. 8 бивакуване и къмпингането, следва да се обсъдят възможностите за допълнителни зони в близост до път или хижа, където забраната да не важи извън високия сезон през лятото. Темата къмпинг е особено актуална. Обособяването на терени за екологосъобразни къмпинги в подножието на планината, извън територията на парка или на един бъдещ голям биосферен резерват, би демонстрирало съвременен мислене и би дало още една възможност за перспективни инвестиции, създаване на работни места, използване на ресурсите на парка за местното развитие и в полза на благоданствието на местните хора.

Допълнителният режим в част 3 за Специална буферна зона без никакви ОВОС обслужва идеята за фактическо разширяване на зоната за въздействие и предвижда ново строителство на два кабинкови лифта, атракционен влакче и прочие. Би могло да се намери и друго разрешение на проблема с извозване на скиорите до ски-терените високо в планината. Например би могло да се търси една подмяна на сега действащия кабинков лифт в Банско с нов с двоен капацитет поне. Категорично не приемаме без ОВОС и следвайки разни стратегии да се допуска и изграждане на кабинков лифт до х. Безбог. Това би повторило катастрофата, произтичаща от бездействието на МОСВ по отношение на незаконния лифт към хижа Рилски езера, който увеличи десетократно туристопотока там - нещо, което тукашната природа не може да поеме.

Вековните гори в Пирин и особено тези на възраст над 200-300 години са екологичен комплекс и туристически ресурс, който следва да се опазва. Включването им в зони с разрешено строителство според нас ще им навреди и няма да привлече повече туристи.

Ще завършим със становището на КСН Мисия на Юнеско от 2011 г. че „*няма да се допусне развитието на ски или изграждане на други съоръжения в границите на обекта, освен на територията на вече изключените зони*” и че „*решението от 2010 г. за изключване на буферната зона Банско и Добринище следва да не бъде посочвано като прецедент в контекста на искания за нови промени на границите на обекта.*”

• *В новия План за управление трябва да бъде отделено по-голямо внимание на поддържането на устойчиво и по-балансирано развитие на поминъка на населението. Усилията трябва да са насочени към разнообразяването на туризма в областта на продукти, услуги и сезонност, в съответствие с новата стратегия на Дирекция „Национален парк Пирин” за устойчив природен туризъм като обещаваща алтернатива на развитието на ски туризма.*

• *Наложително е целостта на границите да бъде периодично проверявана и подсилвана от Дирекцията. Министерството на околната среда и водите следва да съблюдава изпълнението на тези планове и да вложи достатъчно ресурси в мониторинга на целостта*

на установените граници. Нарушаването на границите следва да се смята за сериозно нарушение и неспазване на концесионното споразумение и да се наказва най-строго от Дирекцията и Министерството на околната среда и водите.”

Тъмните стъкла и празните хотели, както и нежеланието на българските туристи да карат ски в Банско, въпреки цялата кампания, водена и със средства на българския данъкоплатец, показват, че бизнес моделът Банско в този му вид не работи и не печели доверие сред потребителите. Налице е недоверие изобщо във възможностите на дестинация България да предостави добри условия за ски. Конкретният повод за това писмо обаче не е ски-туризмът, а оценката за състоянието, проблемите и изпълнението на План 2004 г. както и възможностите за устойчиво развитие на НП Пирин и прилежащите му територии чрез туризъм, включително чрез ски-туризъм. Налице са достатъчно доказателства и в приложените от Пролес изследвания и анализи, че бъдещето на НП Пирин, дори и според населението на общините, на територията на които е парка, не се свързва непременно и само със ските.

В проведения през ноември 2014 г. в рамките на Проекта на Пролес мониторинг и анкетно проучване, в рамките на проучване на информираността на обществеността, се налагат именно такива констатации. За местното население природата и природните феномени тежат в представата с 91,2% от отговорите на респондентите, спрямо ските, които за местните хора са 55,7%. МНад 90% от местните хора се интересуват от състоянието на парка и са готови дори да понесат известни неблагоприятни социо-икономически последици в резултат на подкрепа на действия за опазване на природата. Обратно, проведената през последните дни и инспирирана от концесионера анонимна публична анкета с куп подвеждащи въпроси доказва, че дори концесионерът сам си дава сметка за липсата на публична подкрепа на неговите намерения. По лошото е, че държавата в лицето на МОСВ не се държи като собственик и допуска изпълнителят да отстоява открито инвестиционните намерения на концесионера на около 1% от територията на НП Пирин, и то при положение, че този концесионер досега многократно е погазвал законите и упорито работи за установяването на монопол върху цялата ски-услуга в Банско и района и нехае за всякакви други сценарии за развитие на планината и благоденствието на местните хора.

В този смисъл, в качеството ни на заинтересована страна, изразяваме несъгласие с внушенията, съдържащи се в публично представената концепция за развитие на НП Пирин на този етап. Настояваме разработването на новия План за управление на НП Пирин да бъде съобразено с изискванията на сега действащите закони, да се съобрази с препоръките на Комитета за световното наследство на ЮНЕСКО от 2011 г., и с установените от МОСВ нарушения в концесията и извършено незаконно строителство. Очакваме екипът на „Пролес инженеринг“ работещ по проекта да преработи съдържащите се в Плана до част 3 включително оценки и препоръки, по смисъла на текста на това писмо. Част 4 и част.5 засега остават за нас загадка и ще коментираме, когато това стане възможно. Могат да се направят много и рационални предложения за подобряване на състоянието на ски-зона Банско и нейното превръщане в един желан ски-курорт, но няма убедителни аргументи в полза на обвързване развитието на НП Пирин с развитието на ски-спорта и ски-туризма.

Пирин планина и НП Пирин имат светло бъдеще не само като универсален паметник на природата, но и като дестинация за приключения и ски, като територия, съхранила автентични живи традиции и богато културно наследство. Ключът е в хармонията, в съобразяване на намеренията на инвеститорите с реалните поемни възможности на територията на парка и в

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ ЗА АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗЪМ - БААТ

София 1301, бул. Александър Стамболийски 20В

Член на Eurogites, ECEAT International
and Danube Competence Centre member

baatbg@gmail.com www.baatbg.org

развитието на капацитета на местните хора, живеещи в подножието на великата планина или виждащи Пирин всеки ден.

С уважение,

Любомир Попйорданов

Общественик и журналист

Експерт и предприемач

Управител на Одисея-ин ООД /туроператор/

Председател на УС на Българската Асоциация за Алтернативен туризъм